

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

27 februarie 2018

mun. Chișinău

Colegiul lărgit în următoarea componență:

Președinte – Petru Ursache,

Judecătorii – Constantin Alerguș, Nadejda Toma, Elena Cobzac, Anatolie Țurcan

a judecat, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de Circumscripție Bălți, Valeriu Dubăsari prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 26 iulie 2017, în cauza penală în privința lui

Sîrghi Anatolie XXXXX,

născut la XXXXX, originar din or. XXXXX, domiciliat în s. XXXXX, r-nul XXXXX.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

- 1. de la 04 mai 2010 - până la 18 decembrie 2013 (instanța de fond);*
- 2. de la 15 ianuarie 2014 - până la 19 noiembrie 2014; de la 10 iunie 2015 - până la 26 iulie 2017 (instanța de apel);*
- 3. de la 25 februarie 2015 – până la 05 mai 2015; de la 06 octombrie 2017- până la 27 februarie 2018 (instanța de recurs ordinar);*

Procedura prevăzută de art.431 alin.(1) pct.1¹) Cod de procedură penală legal executată.

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Ungheni din 18 decembrie 2013, Sîrghi Anatolie a fost achitat de sub învinuirea de săvârșire a infracțiunii prevăzute de art.191 alin.(5) Cod penal, pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.

2. De către organul de urmărire penală, Sîrghi Anatolie a fost învinuit de faptul că, urmărind scopul dobândirii ilicite a averii străine, din subsolul terenului din extravilanul s.Costuleni, r-nul Ungheni, care-i aparține cu drept de proprietate, fără a obține autorizația organelor abilitate și licența necesară, a extras ilegal 3 848 m³ de nisip în următoarele circumstanțe:

Prin sentința Judecătoriei Ungheni din 07 mai 2007, Sîrghi Anatolie a fost condamnat pentru faptul că, în perioada lunii septembrie-octombrie 2006, presupunând greșit că are dreptul de a exploata bogățiile subterane din subsolul terenului din extravilanul s. Costuleni, r-nul Ungheni, care-i aparține cu drept de proprietate, fără a obține autorizația organelor abilitate și licența respectivă, a extras samavolnic din subsolul terenului în cauză 552 m³ de nisip, adică a comis o infracțiune prevăzută de art.352 alin.(1) lit.c) Cod penal, însă în temeiul art.58 Cod penal a fost liberat de răspundere penală în legătură cu schimbarea situației.

Necătând la aceasta, Sîrghi Anatolie, în perioada lunii mai 2007 până la 30 noiembrie 2007, când lucrările de extragere au fost stopate de către Inspectoratul Ecologic de Stat, la fel, fără proiect de execuție înregistrat, fără perimetru minier, fără act de transmitere a zăcămintelor avizat în modul stabilit, fără avizul expertizei ecologice de stat și proiectului de recultivare a terenului, precum și fără licența de extragere a zăcămintelor subterane de la zăcământul „Costuleni”, a continuat intenționat să extragă ilegal nisip din subsolul terenului menționat.

Conform actului de investigare a zăcământului de nisip „Costuleni” din 24.03.2009 volumul total de nisip extras constituie 4 400 m³, inclusiv 552 m³ pentru extragerea samavolnică a cărora a fost condamnat. În așa mod, de către Sîrghi Anatolie intenționat au mai fost extrase 3 848 m³ de nisip.

Prin raportul de expertiză merceologică nr.0269305 din 03.02.2010, costul unui m³ de nisip a fost evaluat la prețul de 80 lei. Astfel, valoarea totală a nisipului extras constituie 307 840 lei, inclusiv cheltuieli suportate la extragere în sumă de 69967 lei.

Ca urmare, statului i s-a cauzat un prejudiciu prin ratarea unui venit ce putea să constituie nu mai puțin de 237873 lei, ceea ce constituie un prejudiciu în proporții deosebit de mari.

2. Nefiind de acord cu sentința, procurorul a contestat-o cu apel, care a solicitat casarea acesteia și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care A. Sîrghi să fie condamnat în baza art.191 alin.(5) Cod penal, la 10 ani închisoare, invocând că instanța nu a dat o apreciere corectă probelor acuzării, care confirmă pe deplin săvârșirea de către inculpat a infracțiunii incriminate fiind lăsat fără apreciere faptul că cariera de nisip din extravilanul s.Costuleni nu poate fi interpretată ca o carieră experimentală, deoarece conform Codului Subsolului, cercetarea geologică a subsolului se realizează doar de către specialiștii în domeniu, pe când extragerea nisipului se realizează numai în baza perimetrului minier și al licenței, astfel că de către A.Sîrghi au fost încălcate condițiile și scopul pentru care i-a fost repartizat sectorul de subsol în folosință, deoarece inculpatul nu a acționat în scopul exploatării substanțelor minerale din zăcământ, dar în scopul extragerii nisipului în scopuri comerciale.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 19 noiembrie 2014, apelul declarat a fost respins, ca nefondat.

Colegiul penal a conchis că prima instanță întemeiat a ajuns la concluzia privind achitarea inculpatului de sub învinuirea în baza art.191 alin.(5) Cod penal, pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii, reieșind din ansamblu probator al cauzei, care cert dovedește nevinovăția inculpatului în comiterea

infracțiunii incriminate.

5. Împotriva deciziei instanței de apel a declarat recurs ordinar acuzatorul de stat, care a solicitat casarea acesteia și remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță, pe motiv că instanța nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și aceasta nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția. Concluzia instanței de apel, care a menținut soluția de achitare a inculpatului, pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii, este eronată, or în speță instanța a reținut că probele prezentate de partea acuzării demonstrează în exclusivitate activitatea persoanei juridice SRL „Alpinia”, dar nicidecum faptul delapidării averii străine de către inculpatul A.Sîrghi, prin urmare, dacă instanța a ajuns la o astfel de concluzie urma să-l achite pe inculpat din motivul lipsei elementelor infracțiunii; instanța nu a apreciat probele la justa lor valoare și nu a dat o apreciere obiectivă tuturor probelor administrate în cauză.

6. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 05 mai 2015 recursul ordinar a fost admis, casată decizia contestată și dispusă rejudecarea cauzei în aceeași instanță în alt complet de judecată.

În argumentarea soluției adoptate Colegiul a menționat că instanța nu a redat în decizia adoptată conținutul declarațiilor inculpatului și a reprezentanților părții vătămate D. Coadă și V. Ciornîi, la fel nu au fost redată și apreciate un șir de probe scrise, care au fost cercetate și consemnate în procesul-verbal, concluzionând că într-o hotărâre este necesar nu numai de a face trimitere ori a reda declarațiile participanților la proces, dar și de a expune esența acestor depoziții, și legătura lor cu conținutul altor probe care în ansamblu confirmă sau infirmă o circumstanță pe cauză, de a argumenta de ce unele probe sunt admise, iar altele respinse.

În concluzie s-a menționat, că instanța de apel s-a expus superficial asupra probelor administrate în cauză, fără a le analiza minuțios și detaliat în cumul cu probele prezentate de părți iar, din textul deciziei se întrevăde că aceasta a preluat aceleași motive ale sentinței, întemeindu-și soluția pe declarațiile inculpatului, neglijând o mare parte din argumentele și probele prezentate de acuzare.

7. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 26 iulie 2017 apelul declarat de acuzatorul de stat a fost respins ca nefondat.

Colegiul penal a conchis că prima instanță întemeiat a ajuns la concluzia privind achitarea inculpatului de sub învinuirea în baza art.191 alin.(5) Cod penal, pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii, deoarece faptul transmiterii în baza unui act a carierei de nisip în administrarea cu drept de gestionare lui Sîrghi A., cu indicarea volumului carierei nu rezultă din materialele cauzei. La fel, nu au

fost prezentate careva probe care ar confirma că anume Sîrghi A. a exploatat ilegal cariera de nisip și în urma cărui fapt a fost extrasă cantitatea de nisip invocată în actul de învinuire.

S-a mai menționat că în speță nu a fost probat faptul că Sîrghi A., prin folosirea situației de serviciu, a extras ilegal din subsolul zăcămintului bunuri, încredințate în administrarea sa, și anume 3848 m³ de nisip pe care le-a însușit ilegal în interesul său.

8. Împotriva deciziei instanței de apel a declarat recurs ordinar procurorul, care invocând temeiul de drept prevăzut la art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită, casarea acesteia cu dispunerea rejudecării cauzei, invocând următoarele argumente:

- prima instanță l-a achitat pe Sîrghi A. pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii, ceea ce reprezintă că zăcămintul Cosulteni nu a fost extras în genere și nu există un prejudiciu material. Consideră că în speță chiar și în cazul în care probele au fost interpretate în favoarea inculpatului, acesta urma a fi achitat pe motiv că nu au fost întrunite elementele constitutive ale infracțiunii incriminate;

- instanța de apel eronat a indicat că prin probele prezentate de acuzare se demonstrează în exclusivitate activitatea persoanei juridice „Alpina” SRL, dar nu dovedește faptul delapidării de către Sîrghi A.

- faptul că Sîrghi A. a extras nisip pe care ulterior l-a comercializat a fost confirmat prin declarațiile martorilor Rudicov N., Echim M., Martîniuc Iu., declarații care nemotivat nu au fost luate în considerație și nu au fost analizate în ansamblu cu alte probe anexate la materialele cauzei;

- instanța de apel nu s-a pronunțat asupra declarațiilor martorului Mihăilă V., prin care la fel se confirmă extragerea și vânzarea de către inculpat a nisipului, declarațiile martorului Panciuc I., care a relatat că efectuarea cercetărilor geologice ține de competența exclusivă a Î.S. „EHGeoM” și nu de agentul economic;

- fără apreciere au fost lăsate și declarațiile martorilor Gornicenco V., Titoveț M., Tcaci V., Sudareva M. din care rezultă că în a. 2006 din cariera de nisip din s. Costuleni lipseau 1970 m³, iar în anul 2009 deja lipseau aproximativ 4400 m³, ceea ce denotă că în această perioadă s-a creat o diferență de 2430 m³;

- instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor argumentelor invocate în apel;

9. În conformitate cu prevederile art. 431 alin.(1) pct.1¹) Cod de procedură penală, Sîrghi A. a depus referință privind opinia sa asupra recursului ordinar declarat de acuzatorul de stat, solicitând respingerea acestuia ca fiind inadmisibil,

invocând că starea de fapt constatată de instanțele de fond este bazată pe probele examinate în cadrul cercetării judecătorești, probe, care în ansamblul lor dovedesc lipsa elementelor componente ale infracțiunii incriminate.

10. Judecând recursul ordinar declarat și verificând argumentele invocate în raport cu circumstanțele cauzei Colegiul penal lărgit consideră că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Potrivit prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul instanța de recurs este în drept să-l admită, cu casarea totală a hotărârii atacate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel într-un alt complet de judecată, în cazul în care se constată admiterea unor erori de drept la judecarea cauzei în ordine de apel.

Or, rațiunea exercitării căii de atac, în particular avându-se în vedere recursul ordinar, rezidă în înlăturarea erorilor admise de instanțele ierarhic inferioare la etapele precedente de judecare a cauzei, iar controlul judecătoresc pe care îl declanșează, are un rol preventiv și unul reparator.

Reieșind din conținutul cererii de recurs se constată că acuzatorul de stat, critică decizia instanței de apel invocând că aceasta eronat a menținut sentința primei instanțe prin care Sîrghi A. a fost achitat pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii, ceea ce reprezintă că zăcământul Cosulteni nu a fost extras în genere și nu există un prejudiciu material (argument invocat și în cererea de apel). Consideră că în speță chiar și în cazul în care probele au fost interpretate în favoarea inculpatului, acesta urma a fi achitat pe un alt motiv, și anume, că nu au fost întrunite elementele constitutive ale infracțiunii incriminate.

Verificând decizia recurată prin prisma criticilor formulate de recurent Colegiul lărgit conchide că, temeiurile invocate și-au găsit confirmare în speța dată.

Așa dar, instanța de recurs atestă că, prin sentința primei instanțe Sîrghi A. a fost achitat în temeiul art. 390 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală „*nu s-a constatat existența faptei infracțiunii*”. Instanța de apel, deși a menținut sentința, și-a argumentat concluzia privind achitarea lui Sîrghi S. prin prisma lipsei elementelor infracțiunii incriminate în acțiunile acestuia și anume: lipsa laturii subiective și obiective, neîntrunirea de către inculpat a condițiilor speciale prevăzute de lege pentru a fi subiect al infracțiunii de delapidare. Astfel în partea motivată a deciziei (f.d.165, vol. V) cu titlu de concluzii finale se indică următoarele: „*Sub aspect doctrinar, în viziunea instanței de apel, **nu se regăsesc în acțiunile ce i se incriminează lui Sîrghi A. componenta faptei infracțiunii, și anume obiectul, latura obiectivă, latura subiectivă și nici subiectul componentei de infracțiune prevăzut de art. 191***”

alin. (5) Cod penal

Acestea fiind menționate Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia, că în speță instanța de apel a comis eroarea de drept prescrisă la pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, și anume „*motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii.*”

În continuare, Colegiul penal lărgit amintește că prin decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 05 mai 2015, cauza penală dată a fost trimisă la rejudecare în aceeași instanță de apel, într-un alt complet de judecată, pentru a repara erorile judiciare depistate de instanța de recurs.

Instanța de recurs și-a motivat soluția prin argumentele că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor probelor examinate și motivelor invocate în apel, indicând că la rejudecarea apelului instanța de apel urmează cu strictețe să îndeplinească cerințele art.414 Cod de procedură penală, să verifice minuțios legalitatea și temeinicia sentinței, să dea o apreciere obiectivă probelor administrate în cauză ținând cont de prevederile art.93, 95, 101 Cod de procedură penală.

Instanța de apel, încălcând prevederile art.436 alin.(2) Cod de procedură penală, care stipulează că pentru instanța de rejudecare, indicațiile instanței de recurs sunt obligatorii în măsură în care situația de fapt rămâne cea care a existat la soluționarea recursului, n-a îndeplinit indicațiile instanței de recurs specificate la pct. 6 al prezentei hotărâri, superficial și unilateral a cercetat probele prezentate, fără a se pronunța asupra tuturor motivelor invocate în apelul procurorului, deși acesta invocă probe concrete care, în opinia sa, confirmă vinovăția lui Sîrghi A. în sustragerea zăcământul Costuleni.

Prin urmare, Colegiul penal, conchide că la argumentarea necesității respingerii apelului declarat de acuzatorul de stat, instanța de apel a apreciat unilateral probele administrate la dosar, acordând o valoare primară probelor care, în opinia instanței, demonstrează nevinovăția inculpatului, în detrimentul celor aduse de partea acuzării.

În acest context, Colegiul atestă că concluziile instanței de apel prin care s-au respins declarațiile martorilor V. Slonovschi, I. Panciuc, V. Tcaci, M. Sudareva, M. Titoveț, V. Gornicenco, N. Rudcov, Iu. Martâniuc și M. Echim, nu pot fi reținute de instanța de recurs or, acestea sunt pripite și superficiale.

Acestea fiind menționate se reține, că declarațiile martorilor N. Rudcov, Iu. Martâniuc și M. Echim, din care rezultă, că aceștia au activat în calitate de șoferi de autocamioane și au transportat la diverse adrese nisip, care era extras de

Sîrghi A. din zăcământul amplasat în afara satului, nisipul extras l-au comercializat la prețul de 80 lei pentru 1 m³. Banii obținuți în urma realizării nisipului au fost transmiși soției lui Sîrghi A., care nu le elibera nici un bon de plată, sau vreo factură de expediție, **nu au fost analizate și apreciate în cumul cu alte probe**, și anume în coraborare cu depozițiile martorilor V. Slonovschi, I. Panciuc, V. Tcaci, M. Sudareva, M. Titoveț, V. Gornicenco, care au relatat că, inculpatul nu a deținut dreptul de a extrage zăcământ, însă la inspectare s-a stabilit un volum impunător de nisip extras, redat în actele tematice.

Totodată, instanța nu s-a pronunțat și asupra depozițiilor martorului Mihăilă V., care a confirmat, că în cariera neautorizată de nisip situată la NE de s. Costuleni, r-nul Ungheni a fost depistat un excavator cu care a fost extras nisipul și registrul de evidență, o persoană responsabilă i-a explicat că aparat de casă nu există, iar la întrebarea despre baza legală a extragerii nisipului persoana a comunicat că toate actele necesare se află la Sîrghi A. Registrul de evidență conținea date referitor la data, suma de bani încasată și cantitatea extrasă, bon de casă pentru nisipul realizat nu se elibera, totodată lipseau actele care permiteau desfășurarea activității de extragere a nisipului.

La fel, fără apreciere de către instanța de apel au fost lăsate și următoarele probe prezentate de acuzatorul de stat: - actul de investigare a carierei de nisip din 24.03.2009 cu planul topografic, din care rezultă că cantitatea totală a nisipului ilegal extras din cariera Costuleni, r-nul Ungheni constituie 4,4 m³; - Hotărârea Curții de Conturi al R. Moldova nr. 55 din 24.12.2009; procesul-verbal de cercetare la fața locului cu planșa fotografică din 24.03.2009, care confirmă că din locul menționat s-a extras o cantitate impunătoare de nisip; actul de investigare a carierei neautorizate de nisip din 24.03.2009 situată la NE de s. Costuleni, r-nul Ungheni.

Astfel, lecturând decizia contestată, se atestă că probele sus indicate, doar au fost enumerate de către instanța ierarhic inferioară fără a fi apreciate și analizate nefiind regăsită în conținutul hotărârii careva concluzie a instanței în acest sens.

Tot aici Colegiul lărgit reține că, atât instanța de fond cât și cea de apel nu au apreciat și o altă circumstanță importantă a cauzei și anume faptul că anterior, prin sentința Judecătorei Ungheni din 07 mai 2007, Sîrghi A. a fost recunoscut vinovat pentru faptul că, în perioada lunii septembrie-octombrie 2006, în condiții similare a exploatat bogățiile subterane din subsolul aceluiași teren extrăgând 552 m³ de nisip, fapta fiind încadrată în baza art.352 alin.(1) lit.c) Cod penal. Sentința menționată de către inculpat nu a fost contestată.

Generalizând cele menționate mai sus, Colegiul penal lărgit constată, că instanța de apel s-a expus superficial asupra unor probe, fără a le analiza în cumul cu probele prezentate de părți, neelucidând faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date, iar asupra altor probe în general nu s-a pronunțat, acestea dor au fost trecute în revistă.

Astfel, din textul deciziei Curții de Apel se întrevește că aceasta a preluat aceleași motive ale sentinței, *întemeindu-și soluția pe declarațiile inculpatului, neglijând o mare parte din argumentele și probele prezentate de acuzare.*

Colegiul penal menționează că, în cazul în care instanța de apel nu este de acord cu aprecierea probelor propusă de procuror și a ajuns la concluzia că instanța de fond just l-a achitat pe inculpat, ea urma să dezvăluie această concluzie expunându-și punctul său de vedere asupra fiecărei probe aduse în sprijinul învinuirii, și invocate în apelul procurorului, fapt ce pe caz nu a avut loc, fiind înfăptuită o apreciere formală de ordin general a probelor și circumstanțelor cauzei penale.

Generalizând cele menționate mai sus, Colegiul constată că, în speță decizia pronunțată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, iar motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii, astfel că argumentele recurentului referitor la faptul că instanța de apel nu a dat o apreciere obiectivă tuturor probelor administrate în cauză, prin prisma art. 101 Cod de procedură penală, la fel și-au găsit confirmare.

Așadar, Colegiul constată, că la examinarea cauzei, instanța de apel nu a respectat cerințele de judecare a apelului prevăzute în art.414 Cod de procedură penală, precum și nu a ținut cont de dispozițiile art.417 alin.(1) pct.8), 436 alin. (2) Cod de procedură penală, prin urmare temeiurile invocate de recurent, prevăzute de art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, și anume hotărârea adoptată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și motivarea soluției contrazice dispozitivul, persistă în cauză.

La o nouă rejudecare a cauzei instanța de apel are obligația ca în conformitate cu art.414 Cod de procedură penală, să verifice legalitatea și temeinicia sentinței atacate, să dea o apreciere obiectivă probelor administrate în cauză, avînd în vedere prevederile art.93-95, 100-101 Cod de procedură penală, cu argumentarea admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate. Concomitent verificîndu-se și motivele invocate în recursul ordinar în limita competenței, să cerceteze și să analizeze la modul convenit aspectele învinuirii înaintate, precum și să verifice dacă în acțiunile inculpatului sunt sau nu prezente elementele

infracțiunii incriminate, *sau dacă acțiunile acestuia întrunesc elementele constitutive ale altei infracțiuni*, argumentându-și clar concluziile sale în decizia adoptată.

11. În conformitate cu prevederile art.434, 435 alin.(1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E:

Admite recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Bălți, Valeriu Dubăsari, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 26 iulie 2017, în cauza penală în privința lui *Sîrghi Anatolie* și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac, pronunțată integral la 29 martie 2018.

Președinte

Petru Ursache

Judecătorii

Constantin Alerguș

Nadejda Toma

Elena Cobzac

Anatolie Țurcan